

Přednáška pro VIII. jarní semestr magisterského studia

SUBJEKTY TRESTNÍHO ŘÍZENÍ

Prof. JUDr. Jaroslav Fenyk, Ph.D., DSc.

12. 3. 2015

Subjekty trestního řízení

Pojem:

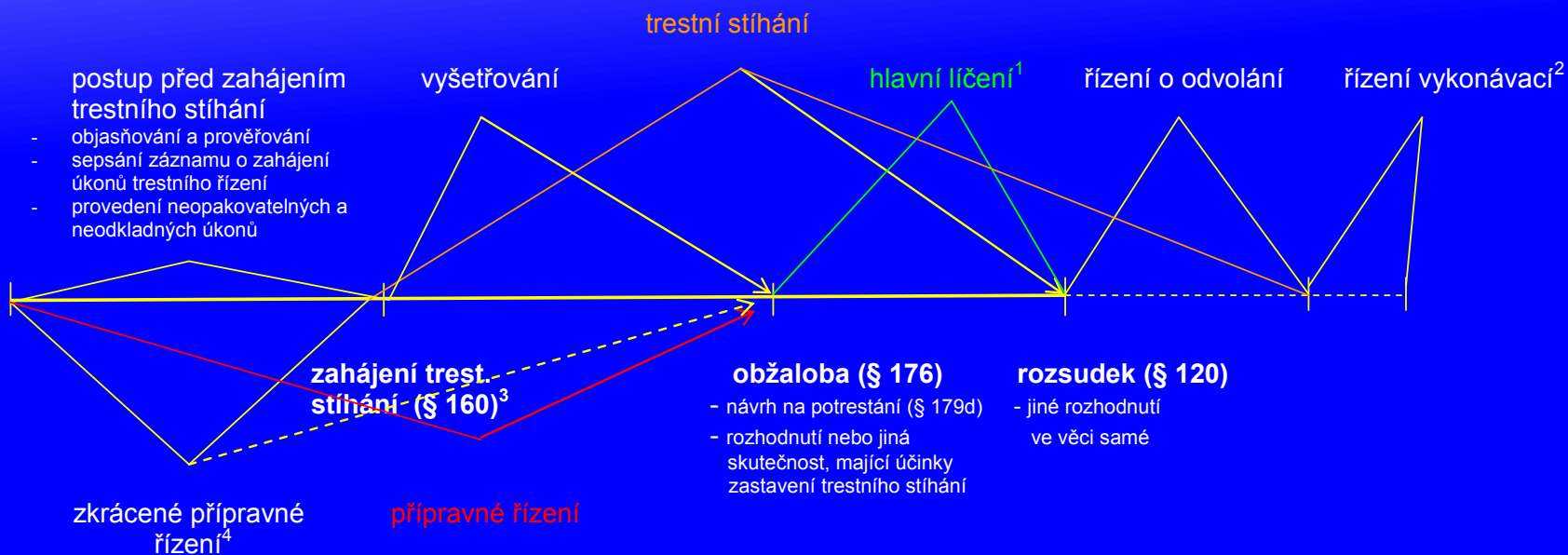
Subjekty trestního řízení jsou ti činitelé (státní orgány, fyzické a právnické osoby), kteří mají a vykonávají **vlastním jménem** vliv na průběh řízení a kterým zákon dává k uskutečnění tohoto vlivu určitá procesní práva nebo určité procesní způsobilosti.

Druhy subjektů v trestním řízení:

- ♦ orgány činné v trestním řízení:
 - soud
 - státní zástupce
 - policejní orgán
- ♦ osoba, proti níž se řízení vede (podezřelý, obviněný, obžalovaný, odsouzený),
- ♦ spolupracující obviněný
- ♦ poškozený
- ♦ zúčastněná osoba
- ♦ osoby s tzv. samostatnými obhajovacími právy ?
- ♦ orgán pověřený péčí o mládež v řízení proti mladistvým
- ♦ další osoby jako např. obhájce, svědek, znalec, tlumočník, pokud uplatňují návrhy na odměnu advokáta, svědečné, znalečné nebo tlumočné, nebo jsou předmětem pořádkové sankce.

- ♦ Strany jako subjekty trestního řízení
- ♦ Procesní způsobilost subjektů v trestním řízení

Schéma průběhu trestního řízení podle českého trestního řádu

¹ Ve věcech, v nichž se konalo zkrácené přípravné řízení rozhoduje samosoudce po projednání věci ve zjednodušeném řízení (§ 314b trestního řádu).

² V některých případech, v nichž jsou uplatněny mimořádné opravné prostředky, resp. kdy je rozhodováno Ústavním soudem o ústavní stížnosti (§ 265a, §266, § 277, resp. § 314h a násl. trestního řádu) může probíhat ještě řízení o těchto prostředcích.

³ Ve věcech, v nichž se konalo zkrácené přípravné řízení a kde podal státní zástupce návrh na potrestání podle § 179d trestního řádu se trestní stíhání zahajuje tím, že návrh státního zástupce na potrestání byl doručen soudu (§ 174b odst. 1 trestního řádu).

⁴ Zkrácené přípravné řízení neprobíhá formou vyšetřování a nejde ani o řízení před zahájením trestního stíhání. Jde o samostatný druh řízení s vlastními pravidly.

Policejní orgán v trestním řízení

- ♦ **Policejní orgán** – v trestním řízení se tak označují nejen útvary Policie (§ 12 odst. 2 a § 161 odst. 2), ale i další orgány, jako **Generální inspekce bezpečnostních sborů atd.**
- ♦ **Organizace a působnost policie** – zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- ♦ **Úkoly policie související s trestním řízením** (zákon o PČR):
 - ochrana bezpečnosti osob a majetku,
 - boj proti terorismu,
 - odhalování trestných činů a zjišťování jejich pachatelů,
 - vedení vyšetřování o trestných činech.
- ♦ **Úkony trestního řízení** koná PO zpravidla **samostatně**, ale pod **dozorem** státního zástupce (§ 174 tr.ř.). V některých případech (zejména má-li být úkonem zasahováno do občanských, resp. lidských práv a svobod) je k provedení úkonu třeba **předchozího souhlasu nebo jiného rozhodnutí** státního zástupce nebo soudce.

Úloha PO v rámci jednotlivých částí přípravného řízení:

- ♦ **„Prověřování „(§ 158 a násl. TŘ):**
 - šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a směřující ke zjištění jeho pachatele s cílem zjistit, zda je nutno zahájit trestní stíhání
 - zahájení trestního stíhání nebo jiné opatření
 - široký výčet policejních orgánů (§12 odst. 2 TŘ)
- ♦ **Vyšetřování (§ 161 TŘ)–** Především Služba kriminální policie a vyšetřování, ale i jiné útvary policie a GIBS (centralizované x regionální):
 - vyhledávání důkazů k objasnění všech základních skutečností důležitých pro posouzení případu, včetně osoby pachatele a následku trestného činu, s cílem přesvědčit se, zda je nutno podat obžalobu
 - předkládá státnímu zástupci návrh na podání obžaloby + seznam navrhovaných důkazů
- ♦ **Vyšetřování, které provádí státní zástupce (§ 161 odst.2 TŘ)**
- ♦ **Zkrácené přípravné řízení (§ 179a odst.2 TŘ)**

Státní zastupitelství v trestním řízení

Definice (čl. 80 Ústavy): „Státní zastupitelství zastupuje veřejnou žalobu v trestním řízení...“

Orgán veřejné žaloby v trestním řízení, plní úkoly vyplývající především z trestního řádu, podílí se na prevenci kriminality a poskytování pomoci obětem trestných činů.

- ♦ **Soustava státního zastupitelství:**
 - ♦ Nejvyšší státní zastupitelství (Brno)
 - ♦ Vrchní státní zastupitelství (Praha, Olomouc)
 - ♦ Krajská státní zastupitelství (Praha, České Budějovice, Ústí nad Labem, Hradec Králové, Plzeň, Brno, Ostrava)
 - ♦ Okresní státní zastupitelství
 - ♦ pobočky

- ◆ **Postavení ve vztahu k Ministerstvu spravedlnosti a v rámci moci výkonné vůbec**
- ◆ **Úloha státního zástupce v přípravném řízení:**
 - ◆ orgán činný v trestním řízení
 - ◆ povinnost stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví
 - ◆ odpovídá za zákonnost průběhu přípravného řízení
 - ◆ výlučná oprávnění státního zástupce (návrhy, vyšetřování atd.)
 - ◆ vypracovává a podává obžalobu, návrh na potrestání, **dohodu o vině a trestu, atd.**
 - ◆ dozor státního zástupce v přípravném řízení
- ◆ **Úloha státního zástupce v řízení před soudem:**
 - ◆ postavení strany (na rozdíl od přípravného řízení)
 - ◆ povinnost účastnit se hlavního líčení
 - ◆ další oprávnění

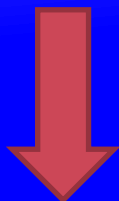
Úkoly a soustava soudů v trestním řízení

- ♦ Poslání soudů
- ♦ **Soustava** soudů:
 - ♦ Nejvyšší soud (Brno)
 - ♦ Vrchní soudy (Praha, Olomouc)
 - ♦ Krajské soudy (Praha, České Budějovice, Ústí nad Labem, Hradec Králové, Plzeň, Brno, Ostrava)
 - ♦ Okresní soudy
 - ♦ Pobočky
- ♦ **Úloha** soudů:
 - ♦ Rozhodují o vině a trestu za trestné činy, chrání základní práva
 - ♦ **Zvláštní postavení** – Ústavní soud

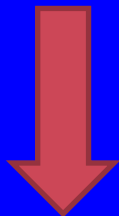
- ◆ **Pravomoc a příslušnost** soudů
- ◆ **Obsazení** soudů
 - ◆ **soudci, přisedící, předseda senátu**
 - ◆ **další úřední osoby** – vyšší soudní úředník, justiční čekatel, asistent soudce, zapisovatel a protokolující úředník, tlumočník, probační úředník

System třístupňové kontroly v TŘ

- ◆ Policejní orgán

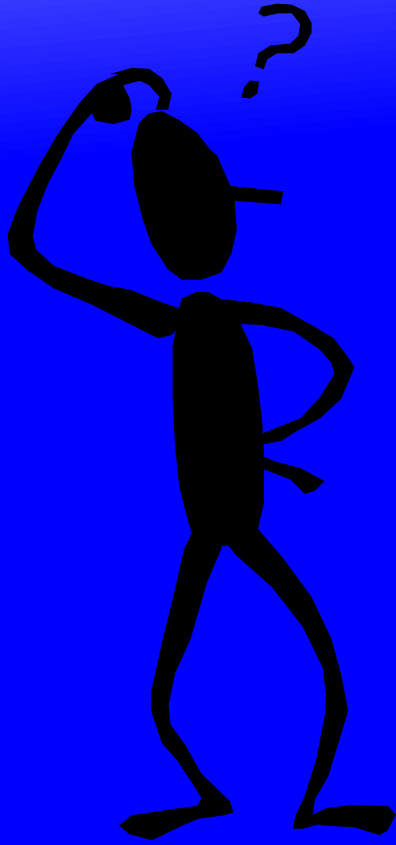

- ◆ Státní zástupce

- ◆ Soud

Dotazy?

Děkuji za pozornost.